

BISERICA și ȘCOLA.

Foiă bisericească, școlastică, literară și economică.

Iese odată în săptămână: DUMINECA.

PREȚUL ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 10 cor. — pe 1/2 an 5 cor.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 14 fr., pe jumătate an 7 franci.

PREȚUL INSERTIUNILOR:

Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin
cam 150 cuvinte 6 cor.; până la 200 cuvinte
8 cor.; și mai sus 10 cor. v. a.

Correspondențele să se adreseze Redacțiun
„BISERICA și ȘCOLA.”
Eaș banii de prenumerațiune la
TIPOGRAFIA DIECESANĂ în ARAD

Utile cum dulci.

Un mare învățat din antichitate a spus vorba aceasta, că adeca, cel mai mare, mai binefăcător, mai fericit lucru este, de a reuni folositorul cu plăcutul.

O normă de pedagogie atât școlară cât și—socială este aceasta; dar ca principiu ideal se prezintă în fața judecății noastre, în fața judecății omenești, ca principiu ideal, care foarte a rare-ori se poate vedea aplicat în viață, tradus în practică.

În învălmășeala desfășurării vieții, învălmășeală de idei, de sentimente și de acțiuni se provoacă; și de aceea se numește viața o luptă, pentru-că motivele acțiunilor sunt lipsite de un temei ideal în cele mai multe cazuri și duc la conflicte dureroase și ca înfățișare și ca efecte. Indată-ce însă în condițiile vieții reușim să icuim o idee mare, în jurul ei o recreare, un aer binefăcător se revarsă.

Reunirea plăcutului cu folositorul, s'a dat ca o fericită idee, aplicabilă într'o ramură oare-care a manifestării noastre naționale și bisericești, sau mai propriu zis, în interesul culturii și progresului nostru.

Cetitorii noștri își vor aduce aminte de idea lansată prin presa noastră, a cultivării și dezvoltării activității teatrale la poporul nostru, în deosebi în poporul nostru țărănesc, prin diletanți, — și prin școala populară, am zis noi, îndeosebi.

Nu există o cale mai ușoară de a spori fondurile instituțiilor noastre școlare, decât prin venitele ce vor aduce petrecerile și serbările.

Între serbări, cele mai de preț, între petreceri cele mai animante sunt acelea, cari sunt împreunate cu cântări, și mai ales cu reprezentațiuni teatrale. Căci, cine nu dă bucuros din pungă pentru

a se distra, pentru a vedea și învăța lucruri noi, dela slugitorii Thaliei? Și mai ales, care părinte nu va fi mândru să meargă să-și vadă odrasla prezentându-se pe scenă? Cine va fi în tot satul omul care să nu dorească cu vin și firească interes un spectacol de asemenea natură?

Și dacă pe această cale se pot agonisi bani, aceia sunt dați și cu bună voie, cu plăcere și și pe merit.

Dar' nu numai acesta este câștigul pe urma punerii în practică a ideii reprezentațiunilor prin diletanți. E un câștig și mai mare, incomparabil superior acestui câștig material, este câștigul moral ce rezultă dintr'o activitate în acest sens.

După biserică și școală, factorul cel mai important, factorul cel mai efectiv și hotăritor pentru dezvoltarea culturală a poporului, pentru ridicarea lui morală, pentru întărirea sentimentului național, conștiinței naționale, demnității omenești, este teatrul.

Imagine vie a vieții, biciuiește păcatele, înalță virtutea, — cultivând și nobilitând inima.

Zilnic avem dovezi de acest adevăr; și dacă l'am constatat odată, trebuie să-l utilizăm, trebuie să-l folosim în serviciul nostru, pentru întărirea și ridicarea neamului nostru.

De aceea, educatorilor poporului le revine, li-se impune în întâiul rind datoria de-a porni o lucrare în acest înțeles; — dascălul român va începe munca și în acest ogor. Căci toate lucrurile, cari vor să fie bune, bine puse, au să înceapă dela temelie: Dascălul deci, învățătorul român, va începe a slugi Thaliei, cu copiii din școală.

Înălțător va fi, să aflăm în toate școalele noastre populare pe învățători arangând de sfintele serbători ale Crăciunului reprezentații teatrale, cu caracter re-

ligios moral, representații, cari cultivate într'un mod consecvent și conștient, nu vor lipsi de a ne da dovezi de efecte binefăcătoare, de efecte salutare.

Vom vedea atunci realizat sublimul principiu exprimat de marele filosof din antichitate, reunirea plăcutului cu folositorul: *Utile cum dulci.*

Predică,

pentru Dumineca a XXI-a după Rusalii.

„Eșit-a sămănătorul să samene sămânța sa.“ (Luca VIII. 5.)

Iubiților creștini!

E dricul sămănatului Plugarii harnici în zori de ziuă ies cu plugurile la țarina și până târziu noaptea nu se reîntorc acasă. Unii ară, alții seamănă, toți pe întrecere se văd lucrând, care de care mai cu bărbăție ca să nu-l apuce eara cu holdele nesămănite, să nu rămână pe viitor fără de sămăntură, căci cel-ce nu sămână nici la seceră nu poate eși.

Tot plugarul vrednic numai cu sămânță bună și curată, cu sămânță aleasă iese la țarina sa; nu toți însă au norocirea se bucura de pământuri bune. Partea cea mai mare de pământuri ale fraților noștri Români de pretutindeni sunt petrișuri, locuri cu dealuri coaste cu spiniși, agrii cu puțină putere de rodire, așa că numai puțină țarina e pământ roditor, putem zice că a patra parte din hotarul locuit de Români.

Tot astfel ca plugarul harnic și Iisus sămăntătorul cel Mare, coborât la țarina Sa, în pământul Palestinei „umbla prin cetăți și prin sate propoveduind și binevestind împărăția lui Dumnezeu.“ (ib. 1.) „Eșit-a sămăntătorul să samene sămânța sa.“ Precum însă trei părți din pământul fraților Români de pretutindeni e mai mult rău decât bun și numai o parte pământ bun, roditor, astfel și Iisus plugarul cel Mare în truda și osteneala Sa cu predicarea cuvântului ceresc, cu sămăntarea sămânței celei alese, dete în țarina Sa cea mai aleasă, — în Palestina sfântă, — de trei părți de oameni în feliuri de chipuri răi și neaplecăți a asculta și urma predicele Sale sfinte și de bună rodire întru inimile lor; ci numai o a patra parte, și aceasta cu greu, din oameni — țarina bună și roditoare. Pentru această scădere mare a poporului jidovesc pe care și-l ținea sieș Iisus de „popor ales“ — țarina bună roditoare — cânta Domnul prilej bun a-le grăi lor, însă în pildă: „Ca văzând să nu vădă — cum le zise Domnul Apostolilor sei — și auzind să nu înțeleagă.“ (ib. 10.) Și eată că ziua dorită a Mântuitorului a sosit! După tămăduirea multor muieri de duhuri rele și boale, între cari era și Ioana, muerea lui Huza ispravnicul lui Irod, popor mult și de prin cetăți a venit către Densul. În fața mulțimei adunate de

toată starea și priceperea începe Iisus Marele cuvântător a-le grăi minunata pildă a Sf. evanghelii de azi. În pilda sămăntătorului arată Creștinilor inima poporului ce-l asculta. Una dintre pildele lui Cristos cele mai frumoase, cea mai strălucită pentru-că e urmată și de tâlcuirea prea înțeleaptă a Sa.

Pe urmele espicării sfinte voi urma și eu astăzi fraților și Creștinilor, silindu-mă a cunoaște cu voi împreună țarina noastră, inimile noastre fiilor, cum se arată de primitoare sămânței cuvântului ceresc, și cu ce rod vor să se înfățișeze la secerișul cel mare.

La Tine sămăntătorul cel vestit alerg Cristoase al meu! Incunună voia și silința de predicare a mea cu Darul Teu, că precum sămânțele Tale rodit-au rod cu milioanele de creștini, astfel nevrednicele mele cuvinte să miște inimile fiilor mei ascultători spre rodire sfântă ca cercând la vremea de seceriș să afli rod întru noi cu sutele.

„Cela ce are urechi de auzit, să audă!“ (ib. 8.)

* * *

„Eșit-a sămăntătorul să samene sămânța sa și sămăntând el, una a căzut lângă cale, și s'a călcat și paserile cerului o au mâncat. Și alta a căzut pe peatră, și dacă a răsărit s'a uscat, pentru-că n'avea umezeală. Și alta a căzut în mijlocul spinilor, și crescând spinii o au inecat pre ea. Și alta a căzut pe pământ bun, și răsărind a făcut rod însutit. Acestea grăind, striga: Cela ce are urechi de auzit să audă!“ (ib. 5—9.)

Aceasta e pilda sf. evanghelii de azi. Sămăntătorul e însuși Cristos, care trimis a fost de Dumnezeu Tatăl pe pământ în țarina care a ținut-o a fi Lui mai bună și roditoare, la poporul Iudeu ca să arunce sămânța Sa. Trimis a fost mai înainte marele sămăntător plugari iscusiți de cuvânt, pe prorocii și sfinții legii vechi, cari au spart pământul înțelenit de veacuri și cuprins de spini și măcăcini; întocmai precum pregătim noi fraților țarinele și ogoarele noastre de vară, pentru-ca acum toamna să le putem ara cu ușurință și sămăna cu nădejde întru rod cu imbelșugare. Și durere Creștinilor iubiți, că pe lângă toată lucrarea cu înțelepciune și la vreme, întâmpină marele sămăntător greutăți nespuse la poporul Său.

Sămânța Sa, care e cuvântul lui Dumnezeu, a avut soarte amară. Au nu se oglindește din pilda sf. evanghelii destul de bine soarta sămânței Sale? Au nu cuvântul lui Dumnezeu a rămas numai resunet în pustie!? Cu drept frații mei! Trei părți de sămânță dzească sămănată de același sămăntător a rămas fără de rod și numai o a patra parte căzând în pământul adevărat a făcut rod cu sutele.

Ah! Sămăntătorule sfinte! Ce mult te-ai trudit și ce puțin e secerișul Tău! Ce pagubă mare după o sămânță atât de aleasă aruncată într'un pământ netrebnic! Aceasta e soarta cuvântului Dzeesc și în ziua de azi, Creștinilor!

De o soarte ca aceasta au fost invredniciți și Sf. Apostoli cari pe urma imputernicirii lui Cristos au rămas sămănători în agrul sfânt, au rămas vesti-tori ai cuvântului Dzeesc în toată lumea și la toată zidirea: „Mergeți în toată lumea, — imputernicește Cristos pe urmașii Săi sămănători — și propovăduiți evangelia la toată zidirea“. (Marco XVI, 15.)

Din incredințarea Apostolilor au lucrat și lucră până azi episcopii noștri, cari drept îndreptează pe urmele lor și a Marelui Arhiepiscop Ioan Gură-de-aur „c u v ă n t u l a d e v ă r u l u i“. Ear din puterea arhierelor, cu ajutorul Darului Duchului Sfânt lucrăm și noi preoții ca sămănători ai cuvântului ceresc în pământul inimilor voastre fraților!

Precum plugarul ori-cât de harnic să fie nu poate nădăjdui într'un rod, dacă sămënța sa a căzut afară de arătură, în pământ plin cu peatră sau în pământul ce mărăcinile înecă spicul de rodire a grâului tot astfel cuvântul ce-l predicăm noi, va aduce la vremea de seceriș puțină roadă; da, Creștinilor, pentru-că inima lumii de azi, ca și pământul e de multe feliuri. Mergând pe urmele sfinte alui Cristos, care prin pilda de azi zugrăvi inima popo-rului jidovesc, așa și eu judecând vieța creștinilor noștri voi cerceta pământul inimilor noastre.

„Una a căzut lângă cale și s'a călcat și paserile cerului o au mâncat.“ Cu aceasta a vrut Iisus să arate pe cei mai stricați oameni ce numai au putut să fie în poporul Israilitean. Precum sēmēnța ce cade lângă cale, nu se poate să aducă rod, nici să crească, pentru-că nici locul nu e arat; nu e scutită nici de călători dar nici de dobitoace, o calcă și unul și altul fără cruțare; și chiar fără de știire pentru-că, e „l ă n g ă c a l e.“ Și dacă totuși s'ar păzi de oameni și dobitoace, paserile cerului o string și prădează.

Așa soarte are cuvântul Dzeesc în inimile Creștinilor cari numai după nume sunt creștini, ear de faptă inima lor nu e pentru cuvântul lui Dzeu, nu pentru glasul bisericii, ci deschis, pentru l u m e. Pe inima lui lumea și-a făcut domn pentru străcurarea fărădelegilor și grijilor lumești. Ei aud bucuroși cuvântul lui Dzeu și poate că și voe arată a și-l urma, însă în acea clipă de hotărîre spre un paș de fericire i-se curmă firul gândului apucat spre bine, de către diavolul cu care mai de nainte s'a împretenit, care precum scrie marele Vasile: „S c h i m b ă ș i s u c e m i n t e a o m e n e a s c ă,“ o pune sub picioarele sale, ca nici cu gândul să nu creadă, ca nu cumva să se mântuiască.

Numai un creștin care de mic a fost rău crescut în casa părintească, unde numai sfezi și gâlcevi, sudălmi și alte de toate a putut auzi și vedea dela părinții săi, în casa în care Duchul lui Dzeu a fost isgonit de diavolul, inima unui creștin ca acela e pământul călătorilor și jăfuitorilor vėzduhului adecă a diavolului. Sēmēnța sfântă nu poate aci aduce nici un rod, care deși nu se calcă de călători, de oameni — cari fără

de cuvântul ceresc sunt diavoli intrupați; apoi totuși nu scapă de paserile cerului, adecă, diavolii vėzduhului.

Pentru unii ca aceștia predica e glas în pustie! Intocmai ca resunetul: Cu cât strigăm mai mult cu atât ne amăgește mai tare, și de l'am căuta cu atât mai mult am rătăci, așa aceștia în pustia lumii.

„Și alta a căzut pe piatră, și dacă a răsărit s'a uscat pentru-că n'avea umezeală.“ Cu soartea acestei sēmēnțe arată Iisus pe acei creștini cari cu toată bucurie ascultă cuvântul lui Dzeu și cred într'in-sul, păzesc legea lui, însă numai până la o vreme; ear la cea mai mică ispită din partea lumei sau cercare alui Dzeu se îndoește, ba se lapadă cu totul de biserica sa. Așa e creștinul acesta ca și pomul fără rădăcini, nu poate prinde, pentru-că nu are umezeală; razele soarelui o uscă și peste noapte ne pomenim că nu mai este. Așa sunt unii din creștinii noștri; cercetează biserica, ascultă de glasul ei, se arată creștini buni pe din afară; totul e bine până ce biserica nu le cercă credința lor prin vre'o jertfă. Indată însă ce biserica îi cere a jertfi cătuși de puțin pentru împodobirea ei, pentru acoperirea lipse-lor sale, se sustrag pe față dela ori-ce contribuire și dacă ai sta să-i silești, mai bucuroși se despart de noi, trec la altă mărturisire — lege — numai să scape de micuța sarcină. Eată creștini fără de inimă deplină către biserica, fără rădăcină în credința și legea creștină. Sau de-i cercă Dzeu cu boale grele, cu pagube în dobitoace, cu rodire slabă a câmpului, pe loc îi vezi indoindu-se și cărtind în po-triva lui Dzeu și a legii sale ca și unul fără Dzeu. Sau îl ispitește lumea și el deloc pentru puțin preț de bani sau alte lucruri fără de treabă, e gata a se indoi despre legea și credința sa, ba pe loc se lapadă și trece la altă biserica.

Pe unii ca aceștia îi poți vedea urmând la biserica, dar când se apropie vremea d'a se mărturisi și cumineca se trage pe încet înapoi și se perde. Cu fața e pentru biserica, cu inima însă înrădăcinată în lume. În întreagă vieța nu se cuminecă macar odată; ear când zace pe patul de moarte și cheamă pe preot la sine, ne prinde mirarea când moșneagul ne spune că nu s'a cuminecat nici odată. Vai de inimă creștină! Tu ești trestie bătută de vântul lumii! O tu pământ netrebnic și înșelător pentru sermănul muncitor din țarina sfântă. Și oh! De câte-ori amăgește și pe sērmanul plugar un asemenea pământ, îl lucră și sāmēnă cum se cade și după muncă așteaptă un seceriș. Ear desamăgire amară e secerișul său; grăul a crescut dar neavând suc nutritor a rămas paiul gol. În loc de rod, paie pentru foc.

Vai! Cât de rele sunt asemenea inimi pentru biserica noastră!

Să intrăm a cerceta mai departe țarina bisericii noastre sau inimile creștinilor de azi. „Ear' ceea ce a căzut în spini — zice Cristos — acestia sunt, care au auzit și de grigi și de bogății, și de

dulcețile vieții acestia umblând se înecă, și nu săvârșesc roadă." (ib. 14.) Precum am amintit că pământul, fraților Români, e mai mult reu, cu spini și peatră, așa și ce privește biserica noastră, cei mai mulți fii sunt de soartea sămânței acesteia. Cercetărăm iubitorii până acum două feluri de inimi creștinești și le găsim și pe una și pe alta cu mari scăderi. Eată aci avem fraților a ne cerceta pe noi, cari zicem că suntem și susținem biserica lui Cristos.

Cu drept fraților că noi ascultăm cuvântul lui Dumnezeu, însă ce folos fiilor dacă mintea și inima noastră se frământă ziua și noaptea cu grijile lumesti. Sămânța cuvântului ceresc nu poate să aducă roadă când alătura cu ea crește spinul bogăției și al tuturor dulcețelor acestei lumi. Ori-ce voie de rodire a sămânței sfinte se înecă, atât în creștere, dar mai cu seamă în aducerea de rod. Pilda ni-e țarina noastră ce o sămănăm în aceste zile fraților. Cât de frumos se vede grâul primăvara și ce frumos ar crește dacă nu s'ar ivi pământul, spinii, cu un cuvânt mărăcinile. Și de lăsăm holda neplivită cât de cu greu se lucră și ce rod slab ne așteaptă. Așa e fraților și cu inima noastră, în care alătura cu sămânța sfântă lăsăm să crească spinii patimilor, râvnirea tot mai mult după bogății și viețuire plină de desmerdăciuni. Aceste două întâpă inima noastră.

Ați văzut iubitorii că boierii și alți domni avuți cari țin a avea grădini frumoase, desfătătoare își au grădinarii lor cari caută de flori, le udă și plivesc. Astfel și noi iubitorii trebuie să ținem samă de grădinarul vieții noastre care e mintea și legea noastră și să plivim din inima noastră spinul bogăției și buruiana preacurviei precum și celelalte patimi și păcate care se nasc pe urma acestora.

În sfârșit după oboseală destulă eată-ne ajunși la țarina roditoare — care ne arată inima adevăratului creștin. „Și alta a căzut pe pământ bun, și răsărind a făcut rod însutit." (Ib. 8) Aceștia sunt puținii creștini adevărați, creștini cu fapta și cu cuvântul cari cu inimă bună și curată ascultă cuvântul ce se grăește în sf. biserică și întregă vieța lor, toate lucrările, toată conduita lor după aceasta se îndreptează.

O soră a noastră ca aceasta e mama lui Cristos și ori-care dintre noi de ascultăm cuvântul lui Dumnezeu și-l ținem, suntem frate cu Cristos. Eata ce grăi Iisus celor-ce-L căutau când învăța pe popoare și-i ziceau să iasă ca să vorbească cu frații și cu Preacurata Sa maică. „Muma mea și frații mei — le grăi lor — sunt aceștia, cari aud cuvântul lui Dumnezeu și-l fac pe dinsul." (Luca VIII. 21.)

De aceștia avem fraților foarte puținii. Nu toți se țin de această clasă fericită, bună-oară dintre câți vin la biserică în Dumineci și sărbători, pentru-că într'aceia trei părți sunt de cei cuprinși cu lumea și abia o parte sunt adevărații frați ai Domnului.

Creștinul trebuie să se arate nu numai cu cuvântul, ci mai vârtos cu fapta. Ceea-ce aude

vestindu-se în sf. biserică, să caute a și face în viață; nu, pentru pildă, a ride după predică, a face șagă și de multe-ori batjocură din cele auzite; că dacă tuturor poruncilor lumesti le dați atâta seamă și supunere, pentru-ce dară nu și preotului care cu duhul blândetelor vă învață și când vă ceartă, cu iubire o face? Să se mânie fiul pe tată pentru-că îi spune că nu se poartă bine, să ridă de sfaturile sale părintești, sau să-l batjocorească de câte-ori îl face băgător de seamă cum are să se poarte și să trăiască în lume? Aceasta nici un fiu adevărat nu o face. Și ce roade frumoase încunună capul unui asemenea fiu! Au nu din aceștia cari ascultă de părinții cei buni ies oamenii de omenie, creștinilor?! Da, aceștia de cari prea puținii sunt în lume. Omul de omenie e totodată și creștin bun, și earăși nu este creștin bun care să nu fie totodată și om de omenie.

Omenia cu viața de creștin, acești doi frați trupești, numai în casa noastră părintească se pot crește; pe cari ca să nu-i îneco lumea din frageda copilărie îi îmbrățișează școala noastră, ear' pentru devoltarea lor și mai departe îi primește biserica în brațele sale, și în această școală sfântă pe temelul celor două de mai nainte i-se formează caracterul creștinului, care răspunde la omenia de om. Fără de biserică om de omenie nu poate fi. Așadară cea-ce e mai scump pe lume — omenia — numai biserica o poate da omului.

Ați auzit că rîndunelele și alte paseri călătoare mai mici când trec marea în țerile calde și d'acolo earăși înapoi se vîrlesc sub aripile și s'asează pe spatel paserilor mari și așa trec și nu se înecă în mare; astfel și maica biserică adăpostește sub aripile sale pe fii credincioși ca să nu-i înghită adâncul acestei lumi.

* * *

Fraților și creștinilor! Fiind-că în lume sunt prea puținii creștini adevărați — sau oameni de omenie, pentru aceea să ne nisuiim cu toții iubitorii, părinți a crește din pruncii noștri creștini buni. Numai creșterea din familie ni-i poate da nouă; să nu vă amăgească pe voi însă lumea a-i crește pentru dînsa, punându-vă în vedere că în societatea ei sunt câtă frunză și iarbă, ear' de viața bisericii se țin numai puținii. Biserica are lipsă iubitorii numai de creștini buni și oameni de omenie, în lume de aceștia nu prea găsim.

Diogene filosoful umbla ziua cu lampa aprinsă și nu-i putea găsi. Are păstorul lipsă de oi călbozoase? De unde! Au nu le scoate în țerg să le vîndă? Ce face grădinarul primăvara, au nu apucă a dobori uscăturile din moșia sa și le aruncă în foc? Ear' voi fraților plugari nădejduiți rod într'u sămânța rea și în țarina slabă, sau dela holdele grase — deși sunt mai puținii — sămânță cu sămânță aleasă? Așa că într'aceia ni-e nădejdea traiului nostru pământesc? „Nu în mult — fraților — nu — vă strig cu bărbatul înțelept al Grecilor — se cuprinde binele." Acest adevăr să-l țineți minte cât veți trăi, și ca

Cuvinte aducătoare aminte să vă rămână cele ale sf. evanghelii de azi: „Eșit-a sămănătorul să samene sămănța sa.” Amin.

Ioan Nicorescu,
preot, gr. or. rom.

Organizația școalelor noastre.

(Continuare.)

2. Arangearea externă și internă a școalelor.

În excursiunile pedagogice, pe cari le-am făcut la 1891—92 în Austria, nu aveam necesitate să eruez când soseam în o comună, care e școala? Construcția unui edificiu măreț, adesea cu etagiu, încongiurat de o plantațiune de arbori, îmi spunea că aceea e școala, universitatea poporului.

Cu mângăere îmi reamintesc impresiunile acelor palate de cultură, din micile comune ale Stiriei și Austriei de jos.

Când pășeam în coridoarele spațioase, curate și pline de chipuri, un fior trecea prin întreaga-mi ființă.

Sălile de învățământ, acele biserici ale culturai, m'au emoționat până la iacrămi. Nu știam ce să admir: curățenia, mulțimea recvisitelor, arangearea estetică a recvisitelor de școală, biblioteca, ierbarul, colecția mineralelor, recvisitele fizicale, carte de intuiție, din istorie, din geografie ș. a.

Ei bine, îmi ziceam, cum să nu vină elevii cu plăcere și cum să nu aibă învățătorul voe de-a intra și propune în o asemenea școală bine arangeată atât în partea internă, cât și în partea sa esternă?

Cât descinzi în curtea școalei, vezi în dreapta curtea de gimnastică, ear' în stânga curtea de recreațiune, ambele plantate cu arbori frumoși, sub cari—vara—țin și ore de prelegere; ear' în orele de pausă se arangează jocuri acomodate, sub conducerea învățătorilor.

Impresiile acelor școale ideale, vor rămânea neșterse din memoria mea, eu le voiu duce cu mine în mormântul rece, împreună cu dorul ferbinte de-a vedea și la noi astfel de școale, model de arangeare internă și esternă.

Admit, că s'a făcut și la noi un bun început, avem și noi sporadic, frumoase universități ale poporului, dar' când e să le privim mai de-aproape, le aflăm murdare, lipsite de ori-și-ce gust estetic în arangeare, plesuve de ori-și-ce plantațiuni, și pentru-ce? Pentru-că le-a lipsit și le lipsește factorilor nostri simțul estetic, împreună cu voința și dragostea de a face din loclele școlare un model de estetică, curățenie și igienă în comune.

3. Frecvențațiunea școlară.

Mare adevăr a spus actualul ministru al instrucției, când a recunoscut, că s'a îngrijit mult până acum

de sporirea școalelor și a învățătorilor, prea puțin însă s'a făcut pentru regulata frecvențațiune a școalelor.

Frecvențațiunea regulată, dacă încă o putem numi așa, începe abia în Noemvrie, dar' și atunci: câte boale, ospete, tăere de porci etc. se întâmplă la rudenii, la toate absentează elevul.

Sunt rele și dăunătoare aceste datini, a căror sanare reclamă conlucrarea tuturor factorilor, cari chemați sunt a promova cauza școlară și în prima linie a onoratei preoțimi, care este în nemijlocit contact cu poporul.

Causa relei frecvențațiuni este:

a) Sărăcia poporului, care în multe casuri nu e în stare a pune nici încălțăminte pe picioarele pruncilor săi.

Remediu, înființarea de fonduri umanitare, din cari cu timpul să se procure haine și recvisite.

Pentru moment: adunarea de contribuiri benevole, haine chiar; apoi drențe, oase ș. a., cari prefăcute în bani vor servi—acum la procurarea celor neînconjurare necesarii.

Ce sublimă misiune și-ar impune corurile și diletanții, cari ar da iarna reprezentațiuni, pentru îmbrăcarea copiilor orfani și sërmani.

b) Referințele economice sociale.

De multe ori este avisat țeranul, în lucrările sale economice și la ajutorul băiatului său, preferind act-mod folosul momentan la economie, față de marele folos mai depărtat, dacă și-ar ținea elevul la școală.

c) Desconsiderarea principiului practic al învățământului.

În hiperzelul nostru de progres, am înmulțit programele noastre școlare cu un noian de cunoștințe abstracte, încât cunoștințele necesare vieții practice, cari unicele conving pe țeran ad oculos, de importanța și binefacerile școalei, sunt cu desevirșire neglijate.

Să luăm numai de pildă limba română; ce bun și atâtă amar de etimologie sintactică, cu cari ne perdem timpul cel scump, dacă elevul nu știe să-și pună cugetele pe hârtie, să concepteze o epistolă, să-și facă o chitanță, un cont etc.

d) Antipatia unor băieți față de școală. Știm din esperință, că sunt în poporația școalelor și astfel de existențe, cari încungiură școală, stând ziulica întreagă pe strade pe sub poduri și aiurea.

Cunoscând atari paseri, trebuie să luăm de timpuriu măsuri de îndreptare; să-i aducem la școală și prin o tractare părintească și dându-le puțin de învățat, să-i facem a le fi școala suferită.

e) Sunt casuri triste, când nepunctualitatea și puținul interes al învățătorului, încă menajază neregulata frecvențare a școalei.

f) În fine neglijența antistiilor comunale de-a pedepsi pe părinții cari nu-și trimit copiii la școală.

Ca mijloace pentru promovarea frecvențațiunei se recomandă:

a) Să tractăm elevii cu iubire părintească. Să nisuim a străbate în firea și naturelul lor, împrietenindu-ne și discutând cu ei asupra subiectelor care îi interesează.

Să deșteptăm în elevi voia pentru școală și activitate proprie. Să nu prea împovorăm puterile lor, fie prin prea îndelungată ședere, ori lecțiuni prea mari. Când observăm că sunt prea obosiți, să comandăm școlare, să cântăm ceva.

Să ne ferim, ca școala să apară în ochii lor de prea îngreunătoare, lecțiunile să fie în raport cu forțele lor, nisuind totodată prin explicări conștiințioase și prin mijloace intuitive a li-o ușura.

Să nu aglomerăm materia de învățământ în conținutul prelucrării ei.

Să ne apropiem cu dragoste părintească de fiecare elev, apreciând modestele lui prestațiuni și considerând naturelul și individualitatea fiecăruia.

b) Să nisuim a face instrucțiunea interesantă prin o supunere simplă și limpede și prin un ton cores-punzător.

c) Să fim consecvenți, nepermițând nici unui elev să absenteze fără prealabila concesiune, pedepsind totodată absențele nejustificate.

d) Fiind poporul nostru popor agricol și nepu-tând noi așa ușor face să dispară antagonismul între interesul lui material și imediat și interesul lui moral mai depărtat, este de datoria ven. autorității a-1 atenua încă, prin o asemenea dispoziție, ca pe timpul muncii agricole mai intensive, să fie așa arangeat ordul orelor, ca copiii să poată ajuta încă o parte din zi părinților lor; după-cum s'a urmat și în alte state eminentemente agricole.

e) Să nisuim ca prin contact cu familiile copiilor să ne susținem autoritatea, spre a pute influența asupra lor, în interesul promovării frecvențațiunii școlare.

f) Să nu perdem din vedere, că avem de lucru cu copiii, a căror forță spirituală nu e așa intensivă, să nisuim deci a-1 recrea prin jocuri conducătoare la scop.

„Jocurile copiilor — zice Sailer — sub înțeleapta conducere a unui iubitor de copii, sunt fără contradicere, adevărați profesori ai copiilor și ocupă acest post fără discordie, fără gelosie din partea altora; ei sunt curat academiciști.“

g) Sunt frumoase dispozițiunile legii în privința obligativității învățământului, durere însă că punerea ei în practică se încredințează primarilor, unor oameni incapabili de-a înțelege folosul acestei legi.

Cum vor pute deci atari oameni să facă ca și alții să înțeleagă binefacerile obligativității învățământului, când ei înșiși nu înțeleg, ceea-ce sunt chemați a lămurii altora?

Eată considerațiuni, cari impun venerabilei autorități, a interveni la corpul legislativ al țerii, ca chestia pedepsirii părinților să fie încredințată sub răspunderea oficiului, notarilor comunali. (Va urma.)

Iernarea legumelor.

Legumele se iernează în pivnițe, în cămări, în gropi și bordee.

De sine se pricepe, că în pivnițe bine alcătuite legumele de ori-ce soi se păstrează mai bine decât în cămări, gropi și bordee.

Anumite legume mai gingașe, s. p., cartoful, sălata cu căpățină ș. a. trebuie păstrate neapărat în pivnițe sau cămări svântate și scutite de ger. Numitele legume trebuie să fie așezate cu rădăcina în năsip mărunt și svântat. În zilele calde și frumoase se deschid ferestrele și ușa pentru-ca aerul stricat și umed să se premenească.

Bordeiul pentru păstrarea legumelor peste iarnă constă din o groapă mai mare înzestrată cu un coperiș gros de paie, trestie, pământ, ori alte materii. Pentru-ca legumele să nu zacă de-adreptul pe pământ unii așează pe aria bordeiului o leasă de nuele și coperișul se înzestrează cu un horn de scânduri sau de nuele. Cât ține gerul și pe timpul umed hornul trebuie să fie neîntrerupt bine astupat. În zilele frumoase și călduroase hornul se destupă și se deschide ușa. Cu chipul acesta aerul se pune în mișcare pretutindenea în bordei și cel rău se înlocuiește cu altul proaspăt.

În gropi se păstrează cu deosebire: cartofii, morcovii, pătrângeii, țelina, ș. a., legume rădăcinoase. Groapa trebuie făcută la un loc svântat. Fie-care soi se așează deosebit, punându-se peste olaltă în forma unui mormânt. La urmă mormântul se îmblojește cu o pătură groasă de pământ uscat, ear' înainte de-a da gerul se pune pe de-asupra și un învăliș de paie. Pentru premenirea aerului stricat mormântul se înzestrează cu un horn de scânduri sau de nuele. În timpul gerului acest horn rămâne astupat.

Curechiul (varza) încă se poate păstra, scos fiind cu rădăcina. Spre acest sfârșit rădăcina și cotorul fiecărui fir se îngroapă în pământ, rămânând numai căpățina afară. Deasupra se așează paie și peste ele pământ. Alții așează curechiul cu căpățina în jos, îl acoperă cu năsip uscat sau cu țărână, pe de-asupra pun o pătură subțire de pământ, și pe urmă paie.

Pentru-ca legumele să nu se strice e neapărat trebuincios a se avea în vedere nu numai cele spuse până aici, ci și împregiurarea, că toate legumele ceva atinse cu sapa sau molipsite de putrejune trebuie înlăturate cu prilegiul așezării la iernat. Legumele stricate împrumută putrăjunea celor sănătoase, stricându-se adesea grămezi întregi.

Din contră legumele bine păstrate până într'un târziu primăvara se vând cu prețuri mult mai mari decât toamna după cules, ear' în economia casei fac servicii mai însemnate primăvara, când nu-s nici poame, nici struguri, nici alte verdețuri, și poate carnea de porc și brânza încă sunt sfârșite, lipsind și vaca cu lapte, ș. a.

D I V E R S E.

* *Nepoata — împăratului mireasă.* Alaltă-eri s'a publicat în foaia oficială fidanțarea archiducesei Elisabetha Maria, fiica răposatului moștenitor Rudolf, cu prințul Otto Windischgrätz, locotenent în regimentul de ulani numit după numele archiducelui Otto. Tinerii au făcut cunoștință la un picnic, apoi s'au întâlnit la un bal de curte, după care nepoțica și-a destăinuit moșului secretul inimei, obținând îndată învoirea M. Sale la această căsătorie.

Archiducesa Elisabetha Maria Henrieta Stefania Gizella s'a născut în Laxenburg la 2 Septembrie 1833. După căsătoria mamei sale Stefania cu contele Lónyay, a trecut total în grija moșului ei, care o iubește foarte mult, dovadă și învoirea la această căsătorie din amor, când puternicul monarch foarte ușor i-ar fi putut câștiga mire din casă domnitoare.

Mirele Otto Windischgrätz e de 28 ani, blond, de statură voinică, din familie egală în rang cu familiile domnitoare. Bun cunoscător al științelor exacte.

Esamenele de cualificațiune preoțaseă a candidaților din diecesa Aradului s'au ținut la 1/14 și 2/15 Octombrie 1901 sub presiul Prea S. Sale Dlui Episcop diecesan. S'au prezentat 12 candidați cari toți au prestat esamenul și anume: Ioan Ardelean, Mihai Lucuța, Simeon P. Leucuța, Constantin Mihulin, Mihai Zomborean, Aurel Popa și Petru Nemet pentru parohii de clasa I., Miron Papp, Emil Popoviciu, Nicolau Pisău și Constantin Doboșan pentru clasa a II, Damaschin Medre pentru parohii de clasa III.

* *Daruri pentru biserică.* Comitetul parochial român gr.-or. din Slatina Murășană, își ține de o datorință a sa a mulțumi și pe această cale acelor creștini evlavioși din această comună, cari în decursul anului acestuia au făcut mai multe daruri pe seama sfintei biserici. Acești vrednici creștini sunt: Damaschin Medre, inv., care a dăruit praznicarul: „Sfinții Apostoli Petru și Pavel“, în preț de 8 coroane; soția sa Lucreția Medre, a dăruit praznicarul: „Invierea Domnului“ (8 cor.), și o perdea de catifea roșie frumoasă ornată, la ușile împărătești (20 cor.) Crăciun Enășescu, econom, praznicile: „Nașterea și Botezul Domnului“ (16 cor.); Teodor Buda, praznicarul: „Intrarea lui Iisus în Ierusalim“ (8 cor.); Iosif Maxinan, prazn. „Nașterea Născ. de Dumnezeu“ (8 cor.); Ioan Enășescu, praznicarul: „Pogorirea Duhului Sfânt“ (2 cor.); Mihail Enășescu, praznicarul: „Adormirea Preacuratei“ (8 cor.); Véd. Stana Maxinan, praznicarul: „Bunavestire“ (8 cor.); Zamfira Ile, praznicarul: „Inălțarea Domnului“ (8 cor.); Brîndușa Leric, praznicarul: „Intimpinarea Domnului“ (8 cor.); Anisia Ile, praznicarul: „Schimbarea la față“ (8 cor.); N. Kliml. icoana: „Incoronarea Preacuratei Fecioara Maria“ (8 cor.); Nica Micle și Iosif Enășescu, au dăruit o cruculiță de lemn frumos aurită și pictată, în preț de 10 coroane. — Afară de aceasta prin mijlocirea învățătorului Damaschin Medre și a episcopului prim Melentie Maximan, s'au procurat pe seama sfintei biserici: „Mineiul cel mare“ (în 12 tomuri), „Penticostarul“ și „Triodul cu stratnic“, toate tipărite cu litere străbune“ (latine.) Tot la îndemnul învățătorului sus zis, tinerimea de aici a cumpărat o pereche coroane de argint de China, pentru cununie, în prețul de 21 coroane.

Mulțumind învățătorului nostru, Damaschin Medre și soției sale Lucreția pentru îndemnul și exemplul frumos

dat credincioșilor din această parohie, rugăm pe bunul Dumnezeu să primească jertfa adusă cu inima curată pe altarul casei Sale, ear' tuturor dăruitorilor și familiilor lor să le deie sănătate și putere sufletească precum și bunăstare materială ca și în viitor să poată aduce jertfă bineprimită lui Dumnezeu. Fie că faptele lor frumoase să îndemne și pe alții ca să facă asemenea. — Slatina Murășană, la 8 Octombrie a. c. Pentru comitetul parochial: Andreiu Vățean, paroh-președinte.

* **Avis.** Un preot sau învățător care ar fi capabil de a propune cantul și tipicul la Institutul pedagogic-teologic și a administra Tipografia diecesană din Arad eventual a conduce totodată și o librărie, ar putea afla aplicațiune. Reflectanții să se insinue la consistorul din Arad.

* **Convocare.** Reuniunea învățătorilor rom. gr.-or. din despărțământul protopresbiteral al Radnei și-va ține adunarea de toamnă Marți în 9/22 Oct. a. c., în școala gr.-or. din comuna Ghioroc, la care se invită toți membrii, precum și binevoitorii școlii noastre. Soborșin, la 28 Sept. v. a. c. P. Givulescu, președinte.

* **Reuniune de sodali în Câmpeni.** Meseriașii români din Câmpeni, în număr de peste 40 s'au hotărât a-și înființa și ei o reuniune. Adunați spre acest scop și-au ales președinte pe dl Dr. Zosim Chirtop, avocat, ear' uotar pe dl Teodor Orlea. S'a cetit un proiect de statute, care a fost primit și președintele a fost încredințat să-l înainteze guvernului spre aprobare. Dorim succese depline!

* **O nouă reuniune de meseriași.** Conducătorilor de inimă din Alba-Iulia le-a succedat să grupeze clasa de mijloc a societății române de acolo, într'o reuniune. S'a ținut adunarea constituantă. Oficiali aleși pe trei ani au fost: preș. Dr. Al. Fodor; v.-preș. Florian Rusan; secr. Ioan Pampu; bibliot. Iuliu Roșca; casier I. Roman; controlor I. Anghel; conducător de cor: Murgău și N. Dușa. Pe lângă aceștia s'a ales și un comitet de 12 membri. Reuniunea numără până acum deja 80 de membri ordinari, în cari spre laudă fie zis, întreaga inteligență din loc.

* **In balon peste Mediterană.** Din Toulon se telegrafează, că balonul „Mediterranien“, cu care Delavoule, Constillon și Saint Victor, voiesc să treacă peste marea Mediterană, a plecat deja. Aeronanții au slobozit în mare un aparat în formă de cerc prin care voiesc a susține balonul la înălțime de 25 metri de-asupra mării. Balonul e armat de încrușișătorul „De Chayia“ și de-o corabie privată. Se crede că în timp de patru zile balonul va ajunge în Alger.

* **Cinci mii petițiuni.** La magistratul din Budapesta au intrat cinci mii de petițiuni pentru scutire de didactru. Orașul susține 25 școli medii; pe anul școlar curent sunt înscriși la aceste școli 12.000 de elevi, deci 40% din numărul elevilor au cerut scutire de didactru.

* **Iubileul lui Virchow** Duminecă și-a serbat în Berlin iubileul de 80 ani de etate renumitul profesor-medic Rudolf Virchow. Intreagă lumea științifică și a

trimis reprezentanți la serbările jubiliare, ear' statele i-au conferit rari distincțiuni. Intre acestea cea mai prețioasă e a Italiei, dusă de ministrul Baccelli. E o medalie de aur, pe avers cu portretul regelui Victor Emanuel III., ear' pe revers cu inscripția: *A Rudolfo Virchow, Maestro dei Maestri, Nell'ottantesimo anno di sua vita Glorioasa I. Discepoli d'Italia 13 ottobre 1901.*

Convocare.

Stimații colegi, cari au absolvat cursurile teologice în seminarul diecesan din loc în anul școl. 1885/6, sunt invitați la convenirea colegială, ce se va ținea Joi, 18/31 l. c. în sala mare a seminarului diecesan.

Arad, 5/18 Oct. 1901.

Dr. Ioan Petranu,
prof. semin.

Concurs.

Pentru îndeplinirea postului de învățator la școala centrală cu clase inferioare din Nădlac prin aceasta se escrie concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în foaia oficială „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt: 1. 800 coroane salar în bani gata; 2. cvartir liber în natură, cu grădină; 3. 6 stânjini lemne moi, ori 4 stânjini lemne tari, din cari se va încălzi și sala de învățământ; 4. 20 coroane pentru participarea la conferințe; 5. Recvisite pentru scripturistică în natură.

Se observează, că pentru serviciu prestat în altă comună cvincenal nu se asigură, ci acela se va pune în cugere numai după un serviciu de cinci ani prestat la școlile noastre.

Recurenții vor avea să-și înainteze recursurile lor M. On. Domn Iancu Ștefanuț, inspector școlar în Arad, ajustate cu următoarele documente: a) estras de botez; b) absolvitoriu din preparandia noastră confesională; c) testimoniu de calificare; d) atestat de serviciu și conduită, și sunt obligați ca în intervalul concursului să se prezenteze în sf. biserică de aici, pentru a-și arăta dexteritatea în cântare și tipic; ear alesul va fi obligat a prevedea cantoratul în strană, a instrua elevii în cântări și a propune la școala de repetiție în ordinea ce se va stabili.

Nădlac, din ședința comitetului parochial ținută la 9/22 Septembrie 1901.

Nicolau Chicin m. p.,
preș. com. parochial.

Ioan Căcinea m. p.,
notariul com. parochial.

În conțelegere cu mine: IANCU ȘTEFĂNUȚ m. p., adm. ppresbiteral și inspector școlar.

—□—

Nr. 6550/1901.

Pentru îndeplinirea postului de protopresbiter în tractul Aradului cu parochia centrală Arad, devenit în vacanță prin trecerea în pensiuine a protopresbiterului Moise Bocșan, — scrisul Consistor după ascultarea votului concernentului comitet protopresbiteral, publică acest concurs cu termen de 35 zile computate dela prima zi

ce urmează după publicare în organul oficial „Biserica și Școala.“

Emolumentele încopciate cu acest post sunt:

I. Din parochia protopresbiterală.

a) Venitul sesiunii protopopești-parochiale.

b) Birul și stolele usuuate dela parochie.

c) Dodația dela oraș, — din cari toate una a treia parte compete capelanului actual Gavriil Bodea.

II. Din protopresbiterat.

a) Birul protopopesesc usuat dela preoțimea tractuală.

b) Competința pentru visitarea canonică cu revisiunea socoților și tacsă cancelariei conform concluserilor sinodului parochial.

c) Retribuțiunea dela diecesă pentru inspecțiunea școlară și ședulele dela cununii în suma ce o stabili sinodul eparchial.

Aspiranții la acest post se avisează ca în termenul indicat să-și subștearnă la scrisul Consistor recursurile lor instruite cu documentele de calificare prescrite prin § 53. din „Statutul organic“ și prin concludul gresual Nr. 111/888; și anume să dovedească, că au calificarea recerută dela reflectanții la parochii de clasa primă, să producă atestat de maturitate și să dovedească cu atestat că au implinit cel puțin cinci ani în serviciul bisericesc sau școlar cu succes deplin mulțumitor și că prin zelul și diligența lor s'au distins în rezultatul activității pe terenul bisericesc-școlar.

Totodată se observă aspiranților la acest post că amăsura concludului acestui Consistor Nr. 3107/1901 alegându este îndatorat să contribue anual din dotațiunea protopresbiterală-parochială cu 600 (șase sute) coroane spre acoperirea pensiunii decretate protopopului în retragere Moise Bocșan pe cât timp acesta va fi în viață, care sumă alegându va trebui să o achite la cassa consistorială în patru rate anuale egale, ulterior.

Arad, din șed. cons. plenar dela 17/30 Sept. 1901.

Consistorul gr. or. rom.
din Arad.

—□—

Se publică concurs pentru stațiunea învățătorească devenită vacantă din comuna Surduc tractul Peștesului (comit. Bihor) cu termen de alegere pe 21 Octomvrie (3 Noemvrie) a. c.

Emolumentele împreunate cu acest post învățătorească sunt: 1) În bani gata 360 cor., solvinzi în rate treiunare; 2) 10 cubule cucuruz sfărîmat a 10 cor. cubulul, 100 cor.; 3) Pământ învățătorească 60 cor.; 4) Stolele cantonale 40 cor.; 5) 16 metri de lemne și crengile după ele pentru învățatori și încălzirea saiei de învățământ 40 cor.; 6) Remunerațiune dela comuna politică pentru adulți 40 cor.; 7) Cvartir corăspunzător cu chiliile recerute și aparținătoarele. Toate acestea dau suma de 640 cor.

Cei-ce doresc a ocupa această stațiune învățătorească sunt poftiți a-și trimite petițiunile lor ajustate cu documentele recerute scrisului în Lugojul-superior, p. u. Eled și a se presenta în vre-o Duminecă ori sərbătoare la S-ta biserică spre a-și arăta dexteritatea în cântare și tipic.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine: TEODOR FILIP, protopresbiter și insp. școlar.

—□—